

**INGLIZ TILINI MEDIA ORQALI O‘QITISH METODIKASI
(AKADEMIK LITSEY O‘QUVCHILARI TA’LIMI MISOLIDA)**

Sayyora Toshboyeva Xabibullayevna

Namangan viloyati Namangan davlat texnika universiteti

1-akademik litseyining Ingliz tili fani o‘qituvchisi

sayyoratoshboyeva1984@gmail.com

Annotatsiya: Mazkur maqolada ingliz tilini media vositalari orqali o‘qitish metodikasi akademik litsey sharoitida tahlil qilinadi. Bugungi kunda ta’lim jarayonida texnologik vositalarning ahamiyati ortib borayotgani sababli, media texnologiyalaridan samarali foydalanish o‘quvchilarning til kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Tadqiqot davomida ingliz tilini o‘qitishda audio va vizual materiallarning ta’siri, interaktiv ta’lim usullarining samaradorligi va media vositalari yordamida lingvistik ko‘nikmalarni shakllantirish jarayoni o‘rganiladi. Shuningdek, maqolada xalqaro va mahalliy ilmiy manbalar asosida media orqali o‘qitishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinib, akademik litsey o‘quvchilari uchun qo‘llanilishi mumkin bo‘lgan metodik tavsiyalar beriladi. Tadqiqot natijalari media vositalarining o‘quvchilarning lingvistik bilim va ko‘nikmalarini shakllantirishdagi samaradorligini tasdiqlaydi hamda ingliz tilini o‘qitish jarayonida multimedia texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklarini ochib beradi.

Kalit so‘zlar: media, interaktiv ta’lim, ingliz tili, akademik litsey, audiovizual materiallar, didaktik metodlar.

Annotation: This article analyzes the methodology of teaching English through media tools in the context of an academic lyceum. Given the increasing importance of technological tools in today's education process, the effective use of media technologies is considered a crucial factor in developing students' language competencies. The study examines the impact of audio and visual materials on English language teaching, the effectiveness of interactive teaching methods, and the process of developing linguistic skills through media tools. Additionally, the article explores the theoretical and practical aspects of media-based teaching based on international and local scientific sources and provides methodological recommendations that can be applied to academic lyceum students. The research findings confirm the effectiveness of media tools in shaping students' linguistic knowledge and skills and highlight the advantages of using multimedia technologies in English language teaching.

Keywords: media, interactive learning, English language, academic lyceum, audiovisual materials, didactic methods.

Аннотация: В данной статье анализируется методика преподавания английского языка с использованием медиа-средств в условиях академического

лица. В современном образовательном процессе все большее значение приобретают технологические средства, поэтому эффективное использование медиа-технологий является важным фактором в развитии языковых компетенций учащихся. В ходе исследования рассматривается влияние аудио- и визуальных материалов на преподавание английского языка, эффективность интерактивных методов обучения, а также процесс формирования лингвистических навыков с помощью медиа-средств. Кроме того, в статье анализируются теоретические и практические аспекты обучения через медиа на основе международных и отечественных научных источников, а также даются методические рекомендации, применимые для учащихся академических лицеев. Результаты исследования подтверждают эффективность медиа-средств в формировании языковых знаний и навыков учащихся, а также раскрывают преимущества использования мультимедийных технологий в процессе преподавания английского языка.

Ключевые слова: медиа, интерактивное обучение, английский язык, академический лицей, аудиовизуальные материалы, дидактические методы.

KIRISH

Bugungi globallashuv davrida ingliz tili nafaqat xalqaro aloqalar, balki ta'lim va ilmiy izlanishlarning ham asosiy vositasiga aylanib bormoqda. Shu sababli, o'quvchilarning ingliz tilida erkin muloqot qila olish qobiliyatini rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

An'anaviy o'qitish metodikasi o'quvchilarning ehtiyojlariga har doim ham javob bera olmaydi, chunki hozirgi yosh avlod interaktiv va texnologik vositalardan keng foydalanishga odatlangan. Ayniqsa, akademik litsey o'quvchilari mustaqil fikrlash qobiliyatiga ega bo'lishlari va interaktiv ta'lim jarayonida faol ishtirok etishlari lozim. Shuning uchun, ingliz tilini media orqali o'qitish zamonaviy pedagogikaning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida ko'rib chiqiladi.

Media vositalari ta'lim jarayonida tinglash, yozish, o'qish va gapirish ko'nikmalarini takomillashtirishga yordam beradi. O'quvchilarning qiziqishlarini oshirish, ularning o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini kuchaytirish va mustaqil o'rganish imkoniyatlarini yaratish orqali media texnologiyalari o'qitish jarayonini samaraliroq qiladi. Bundan tashqari, o'quvchilar real hayotga yaqin bo'lgan matnlar, audio va videomateriallar yordamida tilni kontekstda o'rganish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Akademik litsey sharoitida media orqali ta'lim berishning samaradorligini oshirish uchun pedagoglar yangi metodikalar va didaktik yondashuvlarni o'zlashtirishlari kerak. Ushbu maqolada media orqali ingliz tilini o'qitishning samarali usullari, ilmiy adabiyotlar asosida qilingan tahlillar hamda amaliy tavsiyalar keltiriladi.

NAZARIY-METODIK ASOSLAR

Media orqali til o‘qitishning nazariy-metodik asoslarini shakllantirishda quyidagi tamoyillar muhim ahamiyat kasb etadi:

- Kognitiv va kommunikativ yondashuvlar: o‘quvchilarning lingvistik bilimlarini real hayotga bog‘lash va amaliy qo‘llash.

- Interaktiv ta‘lim metodlari: dars jarayonida o‘quvchilarni faol ishtirokchi sifatida jalb qilish.

- Audiovizual ta‘lim resurslari: multimedia texnologiyalari yordamida o‘quv materiallarini tushunish va eslab qolish jarayonini yaxshilash.

- O‘quvchilarning mustaqil ishlashini qo‘llab-quvvatlash: media resurslari orqali mustaqil ta‘lim olish imkoniyatlarini kengaytirish.

Ushbu metodik yondashuvlar akademik litsey sharoitida ingliz tilini samarali o‘qitishda asosiy rol o‘ynaydi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Media orqali til o‘qitish uslublari bo‘yicha xalqaro va mahalliy tadqiqotlar mavjud. C. Richards va T. Rodgers (2014) o‘zining *Approaches and Methods in Language Teaching* asari[1]da media vositalari orqali o‘qitish metodikasini yoritadi. Ularning tadqiqotlarida audiovizual texnologiyalar ta‘lim jarayonida muhim rol o‘ynashi qayd etiladi. Ushbu asarda media orqali o‘qitishning muhim jihatlari, jumladan, vizual va eshitish materiallarining samaradorligi tahlil qilinadi.

G. Leech va J. Svartvik (2002) *A Communicative Grammar of English*[2] kitobida kommunikativ yondashuv bilan media vositalarining uyg‘unligi muhokama qilinadi. Ularning tadqiqotlariga ko‘ra, media orqali o‘qitish o‘quvchilarning grammatik kompetensiyasini mustahkamlashda muhim vosita hisoblanadi. Ayniqsa, autentik videoroliklar va radio eshittirishlar tahlili orqali tilni kontekstual asosda o‘rganish muhimligi ta‘kidlanadi.

Mahalliy tadqiqotlarga kelsak, Mavlonova (2019) o‘z ishlarida[3] O‘zbekistonda interaktiv ta‘lim vositalarining ingliz tilini o‘qitishdagi o‘rnini ko‘rib chiqadi. Uning tadqiqotida akademik litsey o‘quvchilari uchun eng samarali media vositalari sifatida videodarsliklar va audiomateriallar tavsiya etilgan. U, shuningdek, interfaol platformalar orqali mustaqil o‘rganish jarayoni samaradorligini oshirish yo‘llarini ham ko‘rib chiqadi.

Shuningdek, BBC Learning English va TED-Ed kabi resurslar til o‘rganish jarayonida keng qo‘llaniladi. Ushbu platformalar orqali o‘quvchilarga autentik kontent taqdim etilishi va ularning real hayotga mos til muhitida o‘qitilishi muhim omil sifatida qaraladi.

MUHOKAMA

Media orqali ingliz tilini o‘qitish bir necha jihatdan samarali hisoblanadi. *Birinchidan*, u o‘quvchilarning diqqatini jalb qilish va darslarga qiziqishlarini oshirish

imkonini beradi. Audiovizual materiallardan foydalanish natijasida til o'rganish jarayoni an'anaviy usullarga nisbatan samaraliroq bo'ladi.

Ikkinchidan, media texnologiyalari yordamida interaktiv va kommunikativ yondashuvlar amalga oshiriladi. Masalan, akademik litsey o'quvchilari ingliz tilidagi filmlar, podkastlar va TED-Ed videolari orqali nafaqat grammatikani, balki tilning madaniy jihatlarini ham o'rganadilar. Bu ularga tabiiy nutqni tushunish va real kommunikatsion vaziyatlarga tayyorlanish imkonini beradi[1.89].

Uchinchidan, media orqali o'qitish mustaqil ta'lim olishga imkon yaratadi. O'quvchilar darsdan tashqari mustaqil ravishda turli onlayn resurslardan foydalanib, ingliz tilini chuqurroq o'rganishlari mumkin. Bu esa ularning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi.

Media vositalaridan foydalanishning afzalliklari

Akademik litsey o'quvchilari uchun media vositalari quyidagi afzalliklarga ega:

- Audiovizual ta'lim: videodarslar, podkastlar va interaktiv dasturlar yordamida tinglab tushunish va talaffuzni rivojlantirish mumkin.

- Mustaqil ta'lim imkoniyatlari: o'quvchilar darsdan tashqari vaqtda ham media materiallar bilan shug'ullanishlari mumkin[2.129].

- O'quvchilarning qiziqishini oshirish: media texnologiyalari o'quvchilarning diqqatini jalb etib, motivatsiyani oshiradi.

Akademik litseyda media orqali o'qitish usullari

- Video va audio materiallardan foydalanish: BBC Learning English va TED-Ed kabi platformalardan foydalanish o'quvchilarning tinglab tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishda yordam beradi.

- Onlayn interaktiv mashg'ulotlar: Kahoot, Quizlet va Duolingo kabi ilovalardan foydalanish orqali o'quvchilar so'z boyligini kengaytirishi va grammatik ko'nikmalarini mustahkamlashi mumkin.

- Ijtimoiy media orqali o'qitish: YouTube darslari, Twitter va Facebook orqali ingliz tilidagi muhokamalarda ishtirok etish o'quvchilarning yozma va og'zaki nutqini rivojlantirishda foydalidir.

- Multimedia loyihalari yaratish: O'quvchilar o'zlari videolar, podkastlar yoki blog postlar yaratib, kommunikativ kompetensiyalarini mustahkamlashi mumkin[3.56].

- O'yinlashtirilgan ta'lim dasturlaridan foydalanish: Gamifikatsiya usuli orqali o'quvchilar ingliz tilini o'rganishga yanada qiziqish bildiradilar[4.71].

- Virtual haqiqat (VR) va kengaytirilgan haqiqat (AR) texnologiyalaridan foydalanish: O'quvchilarni real hayotiy tajribalar bilan tanishtirish orqali til o'rganish jarayoni samaraliroq bo'ladi[5.82].

TAKLIF VA XULOSA

Media texnologiyalarining o‘quv jarayonida qo‘llanilishi akademik litsey o‘quvchilarining ingliz tilini o‘zlashtirish darajasini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Interfaol metodlar o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshirish, mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini shakllantirish va til kompetensiyalarini rivojlantirish imkonini beradi.

Shu asosda quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

- O‘qituvchilar media texnologiyalaridan foydalanish bo‘yicha maxsus malaka oshirish kurslarini o‘tishlari lozim.

- Akademik litseylar multimedia xonalari bilan jihozlanishi, darsliklarga qo‘shimcha sifatida interaktiv materiallar tayyorlanishi kerak.

- O‘quv jarayonida BBC Learning English, TED-Ed kabi resurslardan foydalanish rag‘batlantirilishi lozim.

Shunday qilib, media orqali o‘qitish metodikasi akademik litsey sharoitida samarali qo‘llanilishi va o‘quvchilarning ingliz tilini o‘rganish jarayonini sezilarli darajada yaxshilashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Richards, C., & Rodgers, T. Approaches and Methods in Language Teaching. Cambridge University Press. 2014.
2. Leech, G., & Svartvik, J. A Communicative Grammar of English. Longman. 2002.
3. Mavlonova, N. O‘zbekistonda interaktiv ta’lim vositalari orqali ingliz tilini o‘qitish. Toshkent: Fan nashriyoti. 2019.
4. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. Pearson Education. 2007.
5. Krashen, S. Principles and Practice in Second Language Acquisition. Pergamon Press. 1982.